دنەدان و گەشە پێــــدانی شەڕی تائیفی و قەومی لە کەرکوک لە کوێوە سەرچاوە ئەگرێت؟.. سابیر م.

کارل ڤۆن کالوزڤیتز ئەڵێت:
(شەڕ تەنها درێژەپێدەری سیاسەتە بە ڕێگەی تر. بەڵێ دەبینین شەڕ تەنیا کردەوەیەکی سیاسی نییە، بەڵکو ئامرازێکی سیاسی ڕاستەقینەیە، و درێژەپێدەری پەیوەندی سیاسییە کە لە ڕێگەی دیکەوە ڕوودەدات. ئەوەی لەبارەی شەڕەوە بە تایبەت دەمێنێتەوە، تەنیا سروشتی ناوازەی ئامرازەکانیەتی…)

لێرەدا ئەمانەوێت ئەوە بڵێین ئایا ئەم ڕواداوانەی ئەم دوایانەی شاری کەرکوک تەنها ڕوداوێک و شەڕێکی لاوەکی خۆجێیشۆڤێنیزم و ناسیۆنالیزمی حیزبە میلیشیایی و چەکدارەکانی حاکمانی ناوچەکە و هەرێم و بەغدان ، یان ئەبعادی جیهانی دوورتری هەیە؟
سەردانەکانی و فشارەکانی ئەمدوایانەی وەزیری دەرەوی تورکیا و جومهوری ئیسلامی بۆ سەر ناوچەکەو، ململانەی ئەم دوودەوڵەتە زلهێزەی ناوچەکەو، دابەشبوونیان بەسەر دوو قوتبی جیهانی جیاوازدا ، واتە ستراتیجیەتی ئەمریکاو تورکیاو وڵاتانی ئیمپریالیستی ڕۆژئاوا و ئەوروپا لە ناوچەکە لە لایەک و لەولاشەوە بردنە پێشەوەی ستراتیجیەتی ڕوسیاو چین و ئێران و ئۆردوگای سەر بەم قوتبە لە عێراق ، وە هەوڵدان بۆ هەرچی زیاتری تاڵان و بەڕێکردنی سەروەت و سامانی عێراق و هەرێم و بەتایبەت شاری کەرکوک وەک ناوچەیەکی نەوتی و گازی بەنرخ لە سەر ئاستی جیهان .
لێرەدا ئەوە گرنگە کە بزانین کە خودی جەماوەری چەوساوەی کورد وە نەتەوەو کەمایەتیەکانی تریش لە کەرکوک بەدەستی گرانی، و بێکاری، بێئەمنی ، نەبوونی خزمەتگوزاریەکان ، فەسادی کاربەدەستان و حاکمان ئەناڵێنن.
دنەدان و گەشەپێدانی هەستی کۆنەپەرستانەی تائیفی و قەومی و ئاینی و مەزهەبی نێوان ئەم چینە بەرفراوانەی جەماوەر، هۆیەک و ئامرازێکی گرنگی شێواندنی هەلومەرجێکی سیاسی و ئابوری ئەو شارەو تەواوی کوردستان و عێراقە.
کە سوود مەندە لەم ئاژاوەو سەرگەردانی و کوشت و کوشتاری کوردەکان

و خەڵکانی تر ؟
یەکێک لەو کەسانەی کە حەماسی قەومی پاڵی پێوە نابوو ، یان لەلایەن حیزبەکەوە هاندرابوو کە بێتە سەر شەقام بۆ دژایەتی داخستنی ڕێگەی هاتوچۆی هاتنە ناوەوەی شاری کەرکوک ، لە دوائاکامدا بە ناکامی مایەوەو ووتی:) تێناگەم بۆچی حیزبە قەومیە کوردیەکانمان نایەن داکۆکیمان لێبکەن ، ئەوەتا ئەوان بە چەک ئەمان کوژن …(.
لێرەدا دێینە سەر ناو□□کی باسەکە ، ئەویش ئەوەیە بزانین چۆن شەڕ درێژە پێدەری سیاسەتە بە شێوەیەکی تر ؟
بۆ گشت کوردان و نەتەوە تائیفەکانی تری هەرێم و عێراق مەعلومە کە دەسەڵاتی هەرێم و بەغدا و حیزبەکانیان. و میلیشیاکانیان ، هەموو بەیەکەوە تەباو گونجاون ، وە ئیدارەی ئابوری و سیاسی عێراق و هەرێم ئەدەن ، وەک بۆرژوایەکی – کۆمبرادۆری بەکرێگیراوی دەوڵەتە ئیمپریالیست و زلهێزەکانی ناوچەکە.
ئەوان هەر هەموویان حوکومەتێکی تائیفی و لەسەر بنەمای پشکی ئابوری و سیاسی دامەزراوە، وە هیچ پەیوەندیەکان نە بەمەسەلەی چەوساندنەوەی خەڵکەوە هەیە ، وە نە لە پێناو نەهێشتنی هەرجۆرە چەوساندنەوەیەکدا هاتوونەتە سەر حوکم.
ئەوەی کە گرنگە بەرژەوەندی ئابوری و سیاسی خۆیان بپارێزن ، وە سەرکوتی هەر چەشنە ناڕەزایەتیەکی چینایەتی بکەن کەلە هەر شارێک و کونجێکی ئەم هەرێمەو ئەم عێراقەدا سەر هەڵئەدات .
خاڵی بنەڕەتی لێرەدا ئەوەیە بۆ ئەم دەوڵەتە ئیمپریالیست و دەوڵەتە زلهێزو شۆڤێنیستەکان و قەومیەکانی ئەم ناوچەیە ئەوەیە کە بە شوێن بیانویەکدا بگەڕێن ، یاخود بیانویەک دروست بکەن ، کە ببێتە مایەی گێژاوێکی سیاسی و فیکری لەم چەشنە ئەویش داخستنی مەقڕی) پ.د.ک(لە کەرکوک .
گێژاوێکی فیکری و سیاسی کە تێکەڵ بە نەعراتی قەومی و تائیفی و سەر لەجەماوەر شێواندن کەئەم شەڕە شەڕی کوردو عەرەب و تورکمانە نەک مەسەلەیەکی تر.
ئەمە نەخشەیەکی جەه□ن□می و لەڕادەبەدەر زیرەکانەیە بۆ لە خشتەبردنی جەماوەر.
ئەم ڕوداوە کارێکی عەرەضی واتە س□ر□پ□ی نەبووە، بەڵکە دانوسانێکی لەمێژینەی خودی هەموو دەوڵەتە زلهێزەکانی ناوچەکەی لە پشتەوە بووە ، وە بەکرێگیراوانیان لە کەرکوک ئەنجامیانداوە .
لەم نێوەدا ئەوەمان بۆ دەرئەکەوێت کە ئەم جۆرە دانوسان□ ن□ه□نیانە تەواوی حاکمان و دەسەڵاتداران تیایدا بەشدارن و وە ئاگادارن چ جۆرە نەخشەیەک بەرامبەر هەرێم و عێراق لە ئارادایە و بەڕێوە ئەچێت ، کە ئەمەش خۆی لە خۆیدا و□□م□کە بۆ بێدەربەستی حاکمانی

کوردو حیزبەکانیان و مەلیشیاکانیان لە بەرامبەر ڕشتنی خوێنی هاوواڵتیانی کورد ، وە هەروەها بەدەربەستی لایەنەکانی بەرامبەریش لە ڕشتنی خوێنی کوژراوەکانیان.
ئەم شەڕە شەڕی قەومی و نەتەوەیی و تائیفی نیە لە بنەڕەتدا ، بەڵکە وا دروستکراوە کە بچێتە قاڵبی شەڕی قەومی و تائیفی وئاینیەوە ، ئەم شەڕە شەڕی بەرژەوەندی الیەنە دژ بەیەکەکانی وەک ئێران و تورکیاو وڵاتانیب تری ناوچەکەیە لەسەر نەوت وداهاته کەرکوک و دەستبەسەراگرتنی ئەم شارە.
پێویستە بە توندی دژ بە پڕوپاگەندەی حیزبە قەومی و کۆنەپەرستەکانی کوردو عەرەب و تورکومان و ئیسلامیەکانیان ولەبڕاڵیەکانیان بوەستینەوە ، کە هەمیشە بە جۆرێک لە جۆرەکان مێشکی خەڵک لە ڕێگەی مەدیاکانیانەوە بە ژەهری نەتەوەپەرستی و تائیفە گەری و مەزهەبگەرایی قانگ ئەدەن.
ئەم شەڕە پێویستە بکەینە شەڕێکی چینایەتی مەزنتر دژ بە هەموو کاربەدەستان و حاکمانی ناوچەکەو بەغدا ، کە دۆزەخێکی گەورەیان بە ئەو جەماوەرە بەرینە دروست کردوە.
لاوان و تەکۆشەرانی تێگەیشتوی خەباتی چینایەتی لە کەرکوک و شارەکانی تری هەرێم و عێراق لەم سات و سەودا و پالنە ژێربەژێرەکانی وڵاتانی ناوچەکە و جیهان تێئەگەن، وە لەم ڕاستایەدا پێویستە میتۆدی خەباتی چینایەتی سەرتاسەری لەبەرچاوبگرن دژ بە بۆرژواکان و حاکمانی ناوچەکەو عێراق و سەرمایەدارانیان ، وە ڕێگە نەدەن کەسانی تر بکرێنە قوربانی ئەم سیاسەتە چەواشەکارانە .
زۆر بەداخەوە بە ڕژانی خوێنی الوان و گەنجانی ئەو شارە، بەڵام دڵنیا بن ئەم ڕەنج و گیان فیداکاریە ناچێتە تەرازوی بەرژەوەندیەکانی خۆیان و چینەکەیان ، بەڵکە دەبێتە گوژم و تاوێکی تری بەهێزبوونی دەسەڵاتداریەتی ئەم هێزە بۆرژو -اکەمبرادەریە بەکرێگیراوانە.

سابیر . م
٤/ ٩ / ٢٠٢٣